

Klauzurní práce č. 2 (127) konaná dne 11. května 2018

Na návštěvě v Praze

Žaneta, i přes soudem pravomocně uložený trest zákazu pobytu na území hl. města Prahy, se vydala na návštěvu svých příbuzných z Chebu do pražských Letňan – Praha 9. Protože neměla dárek ani peníze, rozhodla se, že dárek pro svoji sestru Lucii opatří v nedalekém obchodním domě. V obchodě nenápadně do své kabelky vložila mobilní telefon v hodnotě 4 500 Kč, a bez předložení zboží k zaplacení prošla pokladní zónou. Její jednání přes kamerový systém sledoval člen ostrahy prodejny, a proto na Žanetu počkal před prodejnou za pokladnami a vyzval ji, aby mu ukázala obsah své kabelky. Nejdříve mu chtěla kabelku vydat ke kontrole, ale následně si to rozmyslela a z místa utekla.

Zaměstnanci prodejny přivolali policejní hlídku Policie ČR, která Žanetu na útěku zadržela. Při ztotožnění policejním orgánem Žaneta využila toho, že u ní nebyl nalezen žádný doklad totožnosti, a vydávala se proto za svoji sestru Lucii, které byla velmi podobná. Na policejní stanici proto příslušníkům policejního orgánu místo svých osobních údajů nadiktovala Luciiny osobní údaje, neboť věděla, že Lucie, na rozdíl od ní, od Žanety, nikdy neměla problém se zákonem.

Otázky

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání Žanety. Odůvodněte.
2. Posuďte kauzu pro případ, že hodnota telefonu by byla 12 000 Kč. Odůvodněte.
3. Jaký vliv na kvalifikaci jednání Žanety by měla skutečnost, že byla rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 2. 2. 2017, který nabyl právní moci téhož dne, odsouzena pro přečin krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zák. k trestu obecně prospěšných prací ve výměře 100 hodin, který vykonala dne 2. 8. 2017? Odůvodněte.
4. Žaneta byla při jiné krádeži zadržena ostrahou prodejny v pátek dne 2. 2. 2018 ve 13, 30 hodin. Zaměstnanci Žanetu předali policejní hlídce, která jí zadržela ve 14, 00 hodin a téhož dne v 18, 00 hodin jí policejní orgán sdělil obvinění z trestného činu. Státní zástupce podal soudu návrh na vzetí Žanety do vazby v sobotu 3. 2. 2018

v 13,40 hodin, a to z vazebního důvodu podle § 67 písm. c) tr. řádu. Protože 4. 2. 2018 byla neděle, soudce okresního soudu rozhodl o vzetí obviněné do vazby (z vazebního důvodu podle § 67 písm. c) tr. řádu) dne 5. 2. 2018 v 7,00 hodin. Žaneta si proti usnesení soudu o vzetí do vazby podala stížnost. Jak krajský soud o stížnosti rozhodne a proč? Odůvodněte.

5. Může Lucie v hlavním líčení proti Žanetě odmítnout vypovídat, ačkoli s ní pro zvlášť zavrženíhodné jednání přerušila veškeré kontakty, a policejnímu orgánu v přípravném řízení sdělila, že by Žaneta měla být v případě prokázání viny spravedlivě potrestána? Odůvodněte.
6. Žaneta byla usnesením soudce vzata do vazby pro zločin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), odst. 2, odst. 4 písm. c) tr. zák. Může se v tomto řízení výslovným prohlášením před soudem vzdát obhájce s odůvodněním, že obhájce k ochraně svých práv nepotřebuje a nechce zbytečně ke své tíži navyšovat náklady trestního řízení? Odůvodněte.
7. Policejní orgán v trestním řízení předvolal svědka. Svědek se nedostavil, ale dostavila se jiná osoba, která deklarovala, že je „zmocněncem“ svědka, a předložila policejnímu orgánu plnou moc svědka k zastupování. Jménem svědka pak tlumočila policejnímu orgánu skutečnosti důležité pro trestní řízení. Policejní orgán skutečnosti důležité pro trestní řízení zaprotokoloval jako výpověď svědka, ale přesto uložil svědkovi usnesením pořádkovou pokutu 2 000 Kč za nedostavení se na předvolání k výslechu. Proti tomuto usnesení si podal svědek stížnost, kterou odůvodnil tak, že pořádková pokuta je nedůvodná.
Kdo o stížnosti bude rozhodovat a jak stížnostní orgán rozhodne? Odůvodněte.

Poznámka:

- 1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).*
- 2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).*
- 3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).*

Na návštěvě v Praze – řešení

1. Žaneta se dopustila přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Žaneta svým jednáním naplnila všechny zákonné znaky přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1 písm. c) tr. zák., neboť se bez povolení a závažného důvodu zdržovala v místě, na které se vztahuje trest zákazu pobytu na území hl. města Prahy, který jí byl rozhodnutím soudem uložen, přičemž rozhodnutí soudu o uložení tohoto trestu jí s ohledem na jeho právní moc muselo být doručeno. Její jednání je proto kryto zaviněním ve formě přímého úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zák. Trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1 písm. c) tr. zák. je přečinem, protože se jedná o úmyslný trestný čin, na nějž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující pět let (srov. § 14 odst. 2 tr. zák.).

Nejedná se o přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1 písm. d) tr. zák., neboť tato skutková podstata postihuje maření rozhodnutí, kterým byl uložen zákaz pobytu dle jiného právního předpisu.

Žaneta nespáchala přečin krádeže, neboť odcizením mobilního telefonu způsobila škodu nedosahující škody nikoli nepatrné. Škodou nikoli nepatrnou se dle § 138 odst. 1 tr. zák. rozumí škoda nejméně 5 000 Kč. Nenaplnila rovněž žádný ze zákonných znaků uvedených v písm. b) až e) ustanovení § 205 odst. 1 tr. zákoníku a ze zadání nevyplývá, že by byla v posledních třech letech pro takový čin odsouzena nebo potrestána, přičemž tato skutečnost by mohla zakládat její odpovědnost za přečin krádeže dle § 205 odst. 2 tr. zákoníku. Žanetino jednání spočívající v odcizení mobilního telefonu proto vykazuje znaky přestupku dle § 8 odst. 1 písm. a) bod 1. zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Protože samotné odcizení mobilního telefonu v hodnotě 4 500 Kč nenaplnuje znaky trestného činu, nelze obviněním jiné osoby z takového jednání naplnit znaky přečinu křivého obvinění dle § 345 odst. 1 tr. zák., neboť objektivní stránka uvedeného přečinu spočívá ve lživém obvinění jiného z trestného činu. Křivé obvinění jiného z jednání vykazujícího znaky přestupku je přestupkem dle § 7 odst. 1 písm. c) bod 2. zák. č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Žaneta rovněž nespáchala přečin poškození cizích práv dle § 181 odst. 1 písm. a) tr. zák. Podáním nepravdivého oznámení policejním orgánům o spáchání trestného činu nelze

způsobit vážnou újmu na právech Policie České republiky ve smyslu ustanovení § 181 tr. zák. o trestném činu poškození cizích práv, přestože by takové oznámení vyvolalo úkony směřující k jeho prověření (srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 3 Tdo 175/2002). V případě, že by se Žaneta vydávala za Lucii s vědomím toho, že proti Lucii bude zahájeno přestupkové řízení a za jednání, kterého se nedopustila, jí bude uložena sankce, lze připustit, že by se dopustila jednání bezprostředně směřujícího ke způsobení vážné újmy na Luciiných právech. Jelikož ze zadání nevyplývá, že by Lucii byla uložena sankce za uvedený přestupek, která by již mohla představovat vážnou újmu na jejích právech, není vyloučeno Žanetino kvalifikovat jednání jako přečin poškození cizích práv dle § 181 odst. 1 písm. a) tr. zák. ve stadiu pokusu dle § 21 odst. 1 tr. zák.

2. Žaneta by se dopustila přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1 písm. c) tr. zák. v jednočinném souběhu s přečinem krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zák., to vše ve vícečinném souběhu se zločinem křivého obvinění dle § 345 odst. 2, odst. 3 písm. d) tr. zák.

Žaneta by se s ohledem na hodnotu mobilního telefonu, která převyšuje zákonnou hranici škody nikoliv nepatrné ve smyslu § 138 odst. 1 tr. zák., dopustila vedle přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1 písm. c) tr. zák. také přečinu krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zák., neboť si přisvojila mobilní telefon ve vlastnictví provozovatele prodejny, tím, že se jej zmocnila, čímž na cizím majetku způsobila škodu nikoliv nepatrnou. Telefon Žaneta zamýšlela použít jako dárek, z čehož vyplývá její úmysl nakládat s ním jako s vlastním nikoli jen po přechodnou dobu. Přečin krádeže byl dokonán tím, že Žaneta z prodejny s mobilním telefonem bez zaplacení odešla. Trestný čin krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zák. je přečinem, protože se jedná o úmyslný trestný čin, na nějž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující pět let (srov. § 14 odst. 2 tr. zák.).

Bezprostředně po dokonání přečinu krádeže byla Žaneta zadržena policejní hlídkou, které v rámci identifikačních úkonů, vědoma si své podoby se sestrou Lucií, nepravdivě místo svých osobních údajů nadiktovala osobní údaje Lucie. Za dané situace, zejména s ohledem na vzájemnou podobu obou sester, musela být Žaneta přinejmenším srozuměna s tím, že proti Lucii bude vedeno trestní řízení pro skutek vykazující znaky přečinu krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zák., kterého se Lucie nedopustila. Žaneta nepočítala se žádnou konkrétní okolností, která by tento následek mohla odvrátit. Současně tak činila v úmyslu zakrýt

skutečnost, že se dopustila shora uvedených přečinů, a to s cílem vyhnout se trestní odpovědnosti. Takto naplnila všechny zákonné znaky zločinu křivého obvinění dle § 345 odst. 2, odst. 3 písm. d) tr. zák. Trestného činu křivého obvinění dle § 345 odst. 2 tr. zák. se dopustí ten, kdo jiného lživě obviní z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání. Z hlediska subjektivní stránky se ve vztahu k nepravdivosti obvinění vyžaduje úmysl přímý dle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zák. Úmysl křivým obviněním přivodit trestní stíhání jiné osoby může být jak úmyslem přímým dle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zák., tak úmyslem nepřímým dle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zák. Trestní zákoník ve vztahu k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby dle § 345 odst. 3 písm. d) vyžaduje specifický úmysl pachatele zakrýt svůj vlastní trestný čin. Protože se Žaneta svým jednáním chtěla vyhnout vyvození trestní odpovědnosti, naplnila i tuto zvlášť přitěžující okolnost, a to v úmyslu přímém dle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zák. Trestný čin křivého obvinění dle § 345 odst. 2, odst. 3 písm. d) tr. zák. je zločinem, protože se jedná o úmyslný trestný čin, na nějž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby převyšující pět let (srov. § 14 odst. 2, odst. 3 tr. zák.).

Skutek je souhrn všech vnějších projevů pachatelovy vůle, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Žaneta měla nejdříve úmysl návštěvou svých příbuzných v Praze porušit trest zákazu pobytu, který jí byl soudem uložen, přičemž v průběhu svého pobytu v Praze si měla přisvojit mobilní telefon. Teprve poté, co mobilní telefon odcizila a byla zadržena policejní hlídkou, s čímž předem nepočítala, rozhodla se policejnímu orgánu místo svých osobních údajů sdělit údaje své sestry Lucie. Od momentu zadržení policejní hlídkou Žaneta již nepáchala přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 odst. 1 písm. c) tr. zák., neboť v Praze setrvala v rámci zákonného omezení osobní svobody, nikoli protiprávně. Jedná se proto o dva samostatné skutky, které byly spáchány dříve, než byl za jeden z nich vyhlášen soudem odsuzující rozsudek. Jedná se tedy o vícečinný souběh nestejnorodý.

3. Právní kvalifikace Žanetina jednání by se nezměnila, protože výkonem obecně prospěšných dle § 65 odst. 4 tr. zák. vznikla zákonná fikce neodsouzení, a takové rozhodnutí nebo na jeho základě vykonaný trest nemůže založit zpětnost ve smyslu § 205 odst. 2 tr. zák.

Přečinu krádeže dle § 205 odst. 2 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán. Potrestáním se rozumí předchozí trestní postih pachatele, který alespoň zčásti vykonal

uložený trest, pokud výkon trestu neměl za následek, že se na odsouzeného hledí jako by nebyl odsouzen. Žaneta byla 2. 2. 2017 soudem pravomocně odsouzena pro přečin krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku k trestu obecně prospěšných prací. Dle § 65 odst. 4 tr. zák. se na pachatele, kterému byl uložen trest obecně prospěšných prací, hledí, jako by nebyl odsouzen, jakmile trest vykonal. Na pachatele, kterému svědčí zákonná fikce neodsouzení, se rovněž hledí tak, jako by nebyl nikdy potrestán. Žanetino jednání tak nelze kvalifikovat jako přečin krádeže dle § 205 odst. 2 tr. zák.

4. Krajský soud usnesením podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. řádu jako nezákonné zruší napadené usnesení o vzetí obviněné do vazby a Žanetu dle § 77 odst. 2 tr. řádu z vazby propustí, protože nebyla dodržena zákonem stanovena lhůta 24 hodin k rozhodnutí soudu uvedená v § 77 odst. 2 tr. řádu.

Policejní orgán, který Žanetu podle § 76 odst. 1 tr. řádu zadržel dne 2. 2. 2018 ve 14,00 hodin, předá státnímu zástupci protokol o jejím výslechu s vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání a další důkazní materiál tak, aby státní zástupce mohl podat návrh na vzetí Žanety do vazby nejpozději do 48 hodin od tohoto zadržení; jinak musí být Žaneta propuštěna na svobodu. Lhůta 48 hodin se počítá od zadržení policejním orgánem. Státní zástupce, který soudu podal návrh na vzetí Žanety do vazby v sobotu dne 3. 2. 2018 ve 13,40 hodin, proto jednal v souladu s § 77 odst. 1 tr. řádu a návrh na vzetí Žanety do vazby byl podán v zákonné lhůtě.

Soudce podle § 77 odst. 2 tr. řádu musí do 24 hodin od doručení návrhu státního zástupce rozhodnout o propuštění obviněné na svobodu anebo o jejím vzetí do vazby. Lhůty určené podle hodin běží *a momento ad momentum* (od okamžiku k okamžiku). O vazbě měl soud rozhodnout nejpozději do 13,40 hodin dne 4. 2. 2018. Skutečnost, že den 4. 2. 2018 připadl na neděli, nemá na běh lhůty žádný vliv. Rozhodl-li soudce o vzetí obviněné do vazby až dne 5. 2. 2018, rozhodl po uplynutí zákonné lhůty a měl Žanetu neprodleně propustit na svobodu. V případě, že tak neučinil, může Žaneta proti usnesení o vzetí do vazby podat stížnost (§ 74 odst. 1 tr. řádu), o které dle § 146 odst. 2 písm. c) tr. řádu rozhodne krajský soud. Tento napadené usnesení dle § 149 odst. 1 písm. a) tr. řádu zruší a sám rozhodne tak, že obviněnou propustí z vazby.

5. Lucie může odepřít vypovídat podle § 100 odst. 1 tr. řádu.

Lucie jako sestra Žanety může v hlavním líčení odmítnout vypovídat. Podle § 100 odst. 1 tr. řádu má jako svědek právo odepřít vypovídat příbuzný obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh. Důvodem pro odepření výpovědi dle tohoto ustanovení je samotná existence uvedeného příbuzenského vztahu svědka k obviněnému. Předchozí vyjádření svědka, ani fakt, že s obviněným není svědek v kontaktu, nejsou z hlediska práva odepřít výpověď rozhodná.

6. Žaneta se dle § 36b odst. 1 tr. řádu *a contrario* nemůže obhájce vzdát v řízení, v němž je vazebně stíhána, neboť je u ní dán důvod nutné obhajoby dle § 36 odst. 1 písm. a) tr. řádu.

Protože Žaneta byla vzata do vazby pro zločin krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a), odst. 2, odst. 4 písm. c) tr. zák., na nějž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí sazby do 8 let, jsou u ní dány dva důvody nutné obhajoby. Podle § 36 odst. 1 písm. a) tr. řádu obviněný musí mít obhájce již v přípravném řízení, je-li ve vazbě. Obviněný dle § 36 odst. 3 tr. řádu musí mít obhájce též v případě, že je proti němu vedeno trestní stíhání pro trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí převyšující pět let. Dle § 36b odst. 1 tr. řádu se obviněný může obhájce výslovným prohlášením vzdát, jsou-li u něj dány důvody nutné obhajoby dle § 36 odst. 3, § 36a odst. 2 písm. b), nebo dle § 36 odst. 4 písm. a) tr. řádu. V jiných než uvedených případech, zákon obviněnému neumožňuje, aby se obhájce vzdal. Obviněný, který je ve vazbě, tak dle § 36 odst. 1 písm. a) tr. řádu ve spojení s § 36b odst. 1 tr. řádu *a contrario* musí být za všech okolností zastoupen obhájcem, kterého se nemůže vzdát.

7. O stížnosti podle § 146a odst. 2 tr. řádu rozhodne soud, v jehož obvodu je činný státní zástupce, který ve věci vykonává dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení. Soud stížnost svědka dle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu jako nedůvodnou zamítne.

Svědka má povinnost se osobně dostavit na předvolání policejního orgánu. Podle ustanovení § 97 tr. řádu má svědek povinnost vypovídat (svědčit), co je mu známo o trestném činu, o jeho pachateli nebo okolnostech důležitých pro trestní řízení. Z povahy věci proto není možné podat svědeckou výpověď prostřednictvím jiné osoby. Pořádková pokuta je

prostředkem zajištění účasti svědka u úkonu trestního řízení. Ustanovení § 66 odst. 1 tr. řádu stanoví, že pořádkovou pokutu může policejní orgán v přípravném řízení uložit mj. tomu, kdo bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo nevyhoví výzvě, které mu byly dány podle trestního řádu. Podle § 66 odst. 4 tr. řádu je proti usnesení o uložení pořádkové pokuty přípustná stížnost, která má odkladný účinek. Podle § 142 odst. 1 tr. řádu může stížnost podat mj. osoba, které se usnesení přímo dotýká, a tedy i svědek, jemuž byla pořádková pokuta uložena. Dle § 146a odst. 2 tr. řádu rozhoduje o podané stížnosti soud, v jehož obvodu je činný státní zástupce, který ve věci vykonává dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení. Příslušný soud dle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu stížnost svědka jako nedůvodnou zamítne.